

FORGÓ SÁNDOR

PEDAGÓGUSJELÖLTEK AZ OKTATÁSTECHNOLÓGIA TANTÁRGYRÓL

ABSTRACT: In meiner Untersuchung wollte ich eine vergleichende Analyse über die Ergebnisse einer Vermessung mit Fragebogen, die im Kreis der Studenten der Pädagogischen Hochschule von Nyíregyháza gemacht wurde.

Ich suchte die Antwort darauf, wie die Studenten sich zum Fach Unterrichtstechnologie, zum Fachlehrer und zu den in der Stunde gebrauchten Methoden verhalten, wie sehr sie die einzelnen Themenkreise des Faches bevorzugen.

Ausser der Facheinstellung ermesste ich das Verhältnis der Studenten zu den Unterrichtszielen. Die Bearbeitung und die Auswertung geschahen mit empirischen und statistischen Methoden.

Vizsgálatomban a pedagógusképző intézmények egyik általános jellegű tárgyával, az oktatástechnológiával kívánok foglalkozni. A tantárgy körül a közelmúltban széleskörű vita bontakozott ki, amikor az órakeretet össze kívánták vonni a szakmódszertani órákkal (a tervezett összevonás a hallgatói terheltséget kívánta csökkenteni).

Úgy vélem – mint a szaktárgyat tanító tanár –, kötelességem megismerni pontosan a hallgatók véleményét a tantárgyról.

Arra is kíváncsi voltam, hogy a tantárgyi beállítódáson kívül, szélesebb körben hogyan viszonyulnak hallgatóink az oktatási célokhoz. Összességében választ kerestem arra, hogy a hallgatók hogyan viszonyulnak az oktatástechnológia tantárgyhoz, a tantárgyat tanító tanárhoz, az alkalmazott módszerekhez, milyen az önértékelésük, mennyire képesek saját megítélésük szerint elsajátítani az egyes témaköröket, az oktatástechnikai eszközök kezelését.

Tágabb értelemben az volt a célom, hogy összehasonlítsam két pedagógusképző intézmény hallgatóinak a beállítódását.

A felmérés helyszínei az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola Oktatástechnológiai Csoportja, valamint a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola Oktatástechnológiai Csoportja.

1. A vizsgálatban szereplő minták nemek és intézményenkénti elosztása

Helyszín	Eger	Nyíregyháza	Összesen
Nemek			
Fiúk	66	20	86
Lányok	214	34	248
ÖSSZESEN	280	54	334

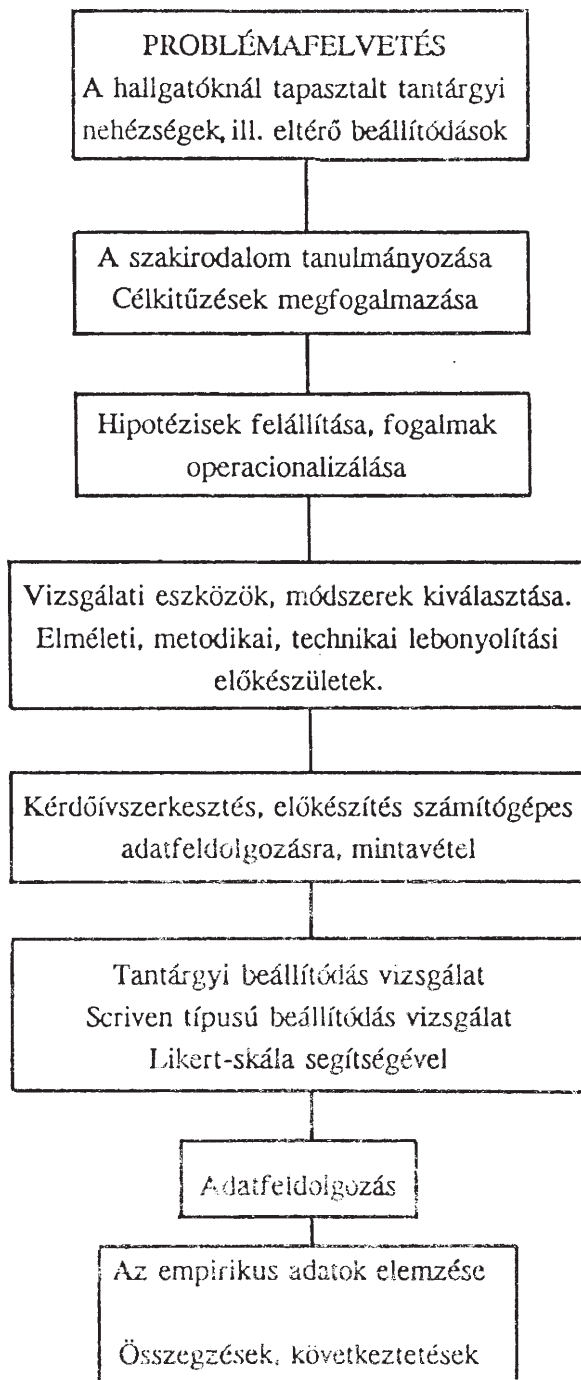
A minta kiválasztása és jellemzői:

Elképzelésem szerint olyan mintával kívántam dolgozni, mely a következő változókat veszi figyelembe:

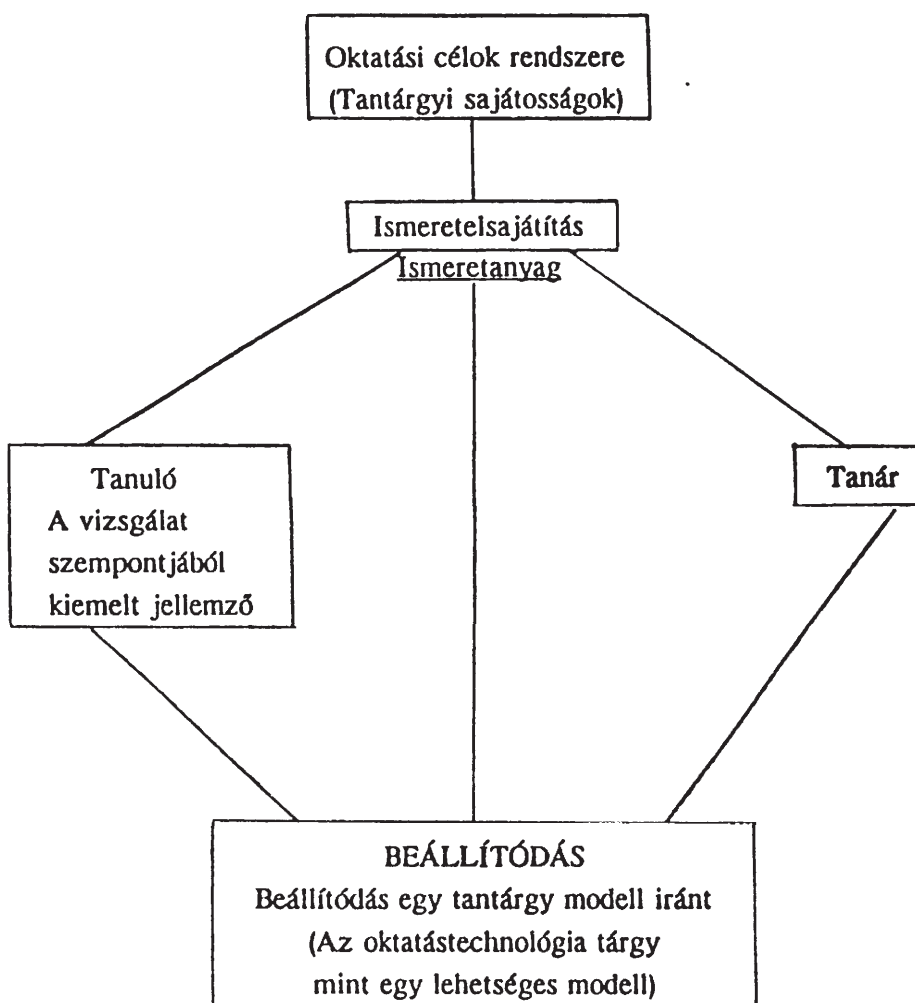
- a hallgatók neme
- a hallgatók szakiránya (természettudományi, társadalomtudományi).

A tárgyévben a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán 550 másodéves hallgató vett részt — két féléven keresztül — heti két órában az oktatástechnológiai alapképzésben. Egerben 380 másodéves hallgató vett részt az alapképzésben, Nyíregyházán a felmérés elvégzésekor rétegzett mintavétel történt, melynek során a hallgatók 10 %-a, 55 fő válaszolt (szakonkénti bontásnak megfelelően) a felmérő lap kérdéseire. (A felmérés lebonyolítását Nyíregyházán Fedor Mihály végezte.) Az egri felmérésnél a megkérdezettek száma 280 fő volt.

1.1. A VIZSGÁLAT CIKLUSAI

1.2.A VIZSGÁLAT MODELLJE

2. Az oktatástechnológia mint tantárgy modell

Az oktatástechnológia tantárgyon keresztüli vizsgálódás érdekesnek tűnt, mert a tantárgy sajátosságainál fogva olyan beállítódás komponenseket igényel, amelyekhez szükséges a személyiség sokoldalúsága, flexibilitása, progresszivitása.

E tulajdonságok nélkül ma már a korszerű pedagógus nem dolgozhat eredményesen. A felmérés azért is nyújtott izgalmas lehetőséget, mert jelenleg igen ellentmondásos vélemények csapnak össze az oktatástechnológia szükségességét és fontosságát illetően.

A tantárgy helyzetéről és helyéről a tudományágak rendszerében is széleskörű vita bontakozott ki a szakemberek között. Ugyancsak a viták keretében állt a tantárgy intézményünkben is, hogy a csökkentett órakeretből — a szakmódszertannal megosztva — mennyivel részesedjék. A tantárgy ugyanakkor nemcsak a szakemberek nézetütközésének a területe volt, hanem a hallgatók — elsősorban az egyetemi bölcsészettudományi karon tanulók — szaktárgyi reformtörekvéseinek az egyik sarkalatos pontja is. A bölcsész hallgatók — akik közül igen sokan nem tanári pályára készülnek — kérdőjelezték meg a tantárgy óraszámának szükségességét, ami mozgató rugója volt a későbbi vitáknak. A vélemények részletes ismertetése nélkül mindenképpen figyelemreméltó Nagy Sándor (1983) kijelentése, mely szerint "... az oktatástechnológia önálló tudományággá lépjen elő."(1)

Más szakemberek a technikai eszközök használatának elidegenítőnek vélt voltáról így írnak: "Vajon törvényszerű-e és mint alaphelyzet elfogadható-e az a vélemény, mely szerint minél jobban tökéletesedik a pedagógia eszközrendszere, minél differenciáltabbak módszereik, és minél több tényleges eszköz áll a pedagógia rendelkezésére, annál áttételesebben érvényesülhet a pedagógus személyisége, hogy miközben az egyes nevelőhatások közelebb kerülnek a tanulókhoz és ezáltal hatékonyabbá válnak, ugyanakkor a nevelő eltávolodik a tanulótól?" (2)

A fentebb említett nézetek ellenpólusaként érdemes idézni Pressey (1920) nézetét az audio-vizuális eszközöket illetően. Véleménye szerint az oktatás eszközeinek alkalmazása nem vezethet az oktatás elgépiesedésére, hanem sokkal inkább arról van szó, hogy a technikai eszközök felszabadítják a tanárt a rutinmunka alól, annak érdekében, hogy többet foglalkozhasson tanítványjaival.

Az eltérő nézetek alapján vizsgálatomban várható volt, hogy különböző mértékű beállítódási szinten jelentkeznek a hallgatóknál. A beállítódás-szintek várható eltérésének bemutatása előtt érdemes idézni az érvényben levő dokumentumokat. Az idevonatkozó írásos anyagokban, köztük a "Nevelési és Oktatási Terv"-ben az oktatástechnológia tantárgy követelményeinél az audio-vizuális eszközök kezelésén

túl, a hatékony eszközegettes és információhordozó kiválasztását és kivitelezését írja elő.

"Adjon az általános iskolában használt technikai eszközök kezeléséhez és információhordozó anyagok alkalmazásához technikai és manuális ismereteket. Erősítse és szélesítse az audio-vizuális eszközök alkalmazásával történő oktatás szemléletét, járuljon hozzá a természettudományos műveltség bővítéséhez." (3)

A technikai nevelés vonatkozó fejezeteinek háromnegyed része utal a korszerű audio-vizuális eszközök ismeretére, felhasználásuk szükségességére.

Összességében a tantárgy a műszaki és pedagógiai tudományok határán elhelyezkedő voltából adódik, hogy mind az elméleti, mind pedig a gyakorlati területen nagyfokú kreativitást igényelnek a pedagógusjelöltektől. (Eszközkezelés, médiakiválasztás, médiakivitelezés, hatékonyságvizsgálatok.)

A tantárgy jellege eltér más tantárgyakétól, éppen ezért várható volt, hogy a tantárgy iránti nézetek és beállítódások polarizálódnak, segítve ezáltal a mennyiségi és minőségi értékelések pontosságát.

2.1. A tantárgyi beállítódás vizsgálati lehetőségeiről

A szociálpszichológiai szakirodalomban az attitűdnek ezidáig három komponensét különítették el; a kognitív, az affektív és a viselkedéses komponensek együttesét.

A kutatás elsősorban az érzelmi területre irányult. Az attitűdszerkezet tanulmányozása a szaktárgyi beállítódás megismerésére irányult. Feltételeztem, hogy az attitűd-szerkezet a fenti komponenseken keresztül az érzelmi dimenzióban feltárható. Az egyes témák iránti beállítódást Likert-skála segítségével mértem fel az előbbieket szerint (hallgatók minden egyes tételre az egyetértés vagy az egyet nem értés különböző fokozataival válaszoltak, 5 fokú skálán):

1. egyáltalán nem ért egyet - egyáltalán nem kedveli
2. nem ért egyet - nem kedveli
3. semleges - határozatlan - közömbös
4. egyetért - kedveli - szereti
5. nagyon helyesli - kedveli - szereti

A tantárgyi beállítódást a Soriven-típusú érzelmi beállítódás modell motivációs szintjeivel mértem. (4)

- a) beállítottság a tanfolyammal (pl. akusztikával) szemben

- b) beállítottság a tantárggyal szemben (pl. fizikával)
- c) beállítottság a szakterülettel (pl. természettudománnyal) szemben
- d) beállítottság a szakterülettel kapcsolatban álló témákkal szemben
- e) beállítottság a tanulással, olvasással, eszmecserékkal szemben az általános érdeklődést illetően
- f) beállítottság az iskolával szemben
- g) beállítottság a tanárral mint személyel szemben (a tanár iránti érzelmek stb.)
- h) beállítottság a tanítással mint hivatással, a tanári pályával szemben stb.
- i) beállítottság az osztálytársakkal a társadalommal (nyilvánvalóan ennek további alkategóriáival) szemben
- j) beállítottság önmagával szemben pl. reális önértékelés.

3.1. Beállítódások az egyes területek iránt

Rangsor	Likert érték
1. Olvasás	4,59
2. Művelődés	4,48
3. Egyik szakpár	4,33
4. Önművelés	4,15
5. Hivatásszeretet	4,13
6. Másik szakpár	4,01
7. A tanár kedveltsége	3,98
8. A tanult eszközök működtetésének elsajátítási szintje	3,90
9. Önértékelés az eszközök működtetésére vonatkozóan	3,86
10. A megismert eszközök és módszerek alkalmazhatósága	3,80
11. Az oktatástechnológia tantárgy egyes témáinak kedveltségi foka	3,72
12. Az oktatástechnológia órán alkalmazott módszerek kedveltségi foka	3,62
13. Az oktatástechnológia tantárgy szeretete	3,61
14. Az AV-eszközök jövőbeni elérhetősége	3,47
15. Önmegvalósítás és az oktatástechnológia tantárgy	3,45
16. A tanulás	3,39

Az adatcsoportból kitűnik, hogy a hallgatók értékorientációja az olvasáshoz, a művelődéshez, illetve az egyik szakpár iránti legkedvezőbb. A másik szak kedveltsége azt mutatja, hogy a jelenleg érvényben levő szakpárok nem felelnek meg leg-

jobban a hallgatók érdeklődésének. Mivel a hallgatók a kötetlenebb jellegű oktatási formákat kedvelik, ezért ajánlatos alkalmazni olyan tanulási formákat, amelyek révén a hallgatók könnyebben képesek elsajátítani a tananyagot; az oktatástechnológia tantárgy iránti beállítódás a rangsor közepén található, amely nem kedvezőtlen helyzet. Kedvezőtlen viszont, hogy a hallgatók fő tevékenységformája a tanulás — e csoportosítás szerint — az utolsó helyen szerepel.

A tantárgyi beállítódás témaköreit vizsgálva szembevetendő a gyakorlati témák kedveltsége. Ezek közül is első helyen a hangtechnikai magnólemezjátszó gyakorlatok szerepeltek (4,29) majd ezeket követte a mozgófilm vetítési gyakorlat (4,09).

A tantárgyelméleti témaköröket a hallgatók kevésbé kedvelték, mint a hangtechnikai (3,78) és képttechnikai (3,93) témákat.

Az oktatástechnológiai gyakorlati elméleti témaköröket vizsgálva megállapítható, hogy a hallgatók a gyakorlatokat jobban kedvelték, mint az eszközöket leíró elméleti témákat.

Intézményenként vizsgálva a beállítódást (lásd: 1. sz. ábra) a tantárgy egyes témakörei iránt megállapítható, hogy az egri hallgatók összességében kedvezőbben viszonyultak, mint a nyíregyháziak. Témakörök szerint csoportosítva az egri hallgatók a tanórán alkalmazott módszerekhez, a szaktanárhoz kedvezőbben viszonyultak, mint a nyíregyháziak. Az utóbbiak viszont a technikai jellegű témakörökhöz pozitívabb beállítódást tanúsítottak (diavetítés, hangosított diasorozat). Ezek a témák viszont azért kaptak magasabb értéket, mert az illetékes tanszéknek a diafilm és a hangosított diasorozatgyártás a fő profilja. A szaktanszék kutatási, gyártási profiljának meghatározó volta tehát a beállítódásban tükröződik.

Tehát a beállítódásra nemcsak a tanórai — elsősorban oktató — munka színvonalára van hatással, hanem a tanórán kívüli tevékenységek, a tanszéki légkör és a kutató, gyártó munka jellege is.

3.2. Beállítódások a tantárgy egyes témái iránt

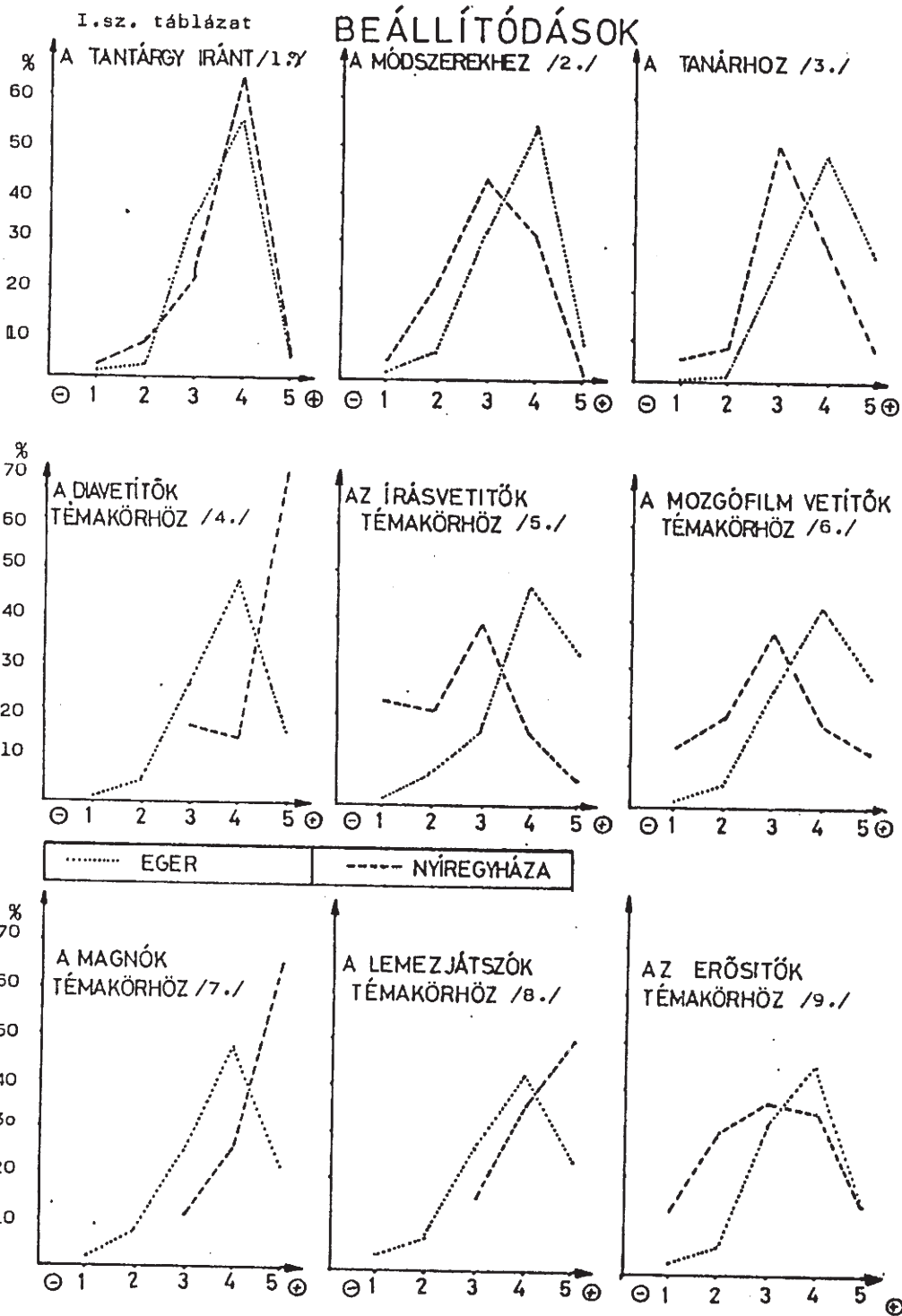
Témakörök	Likert érték
KÉPTECHNIKÁN	
1. Diavetítés (gyakorlat)	4,2
2. Mozgófilmvetítés (gyakorlat)	4,09
3. Hőmásolás (gyakorlat)	4,07
4. Az írásvetítő működési elve	4,04
5. A transzparenskészítés elve	4,0
6. Az írásvetítő pedagógiai alkalm.	4,0
7. A transzparenskészítés gyak.	4,0
8. Reprodukciós fényképezés (gyakorlat)	3,99
9. A fényképezés elmélete	3,89
10. A hőmásolás elve	3,89
11. A mozgófilm pedagógiai alkalmazása	3,88
12. A diavetítő oktatási alkalmazása	3,86
13. A mozgófilmvetítők működési elve	3,75
14. A diavetítők szerkezeti felépítése	3,56
15. A fényképezőgép pedagógiai alkalm.	3,56
ÖSSZESEN	3,93
HANGTECHNIKA	
1. Magnetofonyakorlat	4,29
2. Lemezjátszók (gyakorlat)	4,29
3. Rádiók (gyakorlat)	4,04
4. Magnók oktatási alkalmazhatósága	3,99
5. Szinkronizátorok (gyakorlat)	3,88
6. Hangosított diasor készítése	3,87
7. A lemezjátszó pedagógiai alkalm.	3,83
8. Az erősítők, mikrofonok műk. elve	3,74
9. A szinkronizátor pedagógiai alkalm.	3,62
10. Erősítők, mikrofonok alk.	3,59
11. Erősítők (gyakorlat)	3,57
12. A rádiózás elve	3,55

13. A lemezjátszó működési elve	3,51
14. A szinkronizátorok működése	3,47
15. A magnók szerkezeti felépítése	3,39
ÖSSZESEN	3,78

TANTÁRGYELMÉLET

1. Médiumkiválasztás	3,29
2. A célkitűzések meghatározása	3,08
3. Az oktatástechnológia fogalma	2,84
ÖSSZESEN	

1. KÉPTECHNIKA	3,93
2. HANGTECHNIKA	3,78
3. Tantárgyelmélet	3,07

3.3. A tantárgyi beállítódás vizsgálat eredményeinek elemzése

(lásd: 1.sz. ábra)

(A zárójelbe írt számok az Egerben és a Nyíregyházán kapott válaszok százalékos értékeit mutatják)

- Az oktatástechnológia tantárgy iránt a hallgatók 1,1-1,8 %-a érez ellenszenvet, 2,9-7,4 %-a nem kedveli; 35,7-22,2 %-a közömbös; 54,0-63,0 %-a szereti, míg 5,7-5,6 %-a különösen kedveli.

A fenti adatok alapján az oktatástechnológia tantárgynál a hallgatók beállítódásának mértéke mindkét intézményben az ötfokú skála alapján jónak felel meg (lásd: I/1.sz. ábra).

- Az oktatástechnológia órán alkalmazott módszereket a hallgatók 8,2-1,9 %-a nagyon érdekesnek, változatosnak tartotta, 53,9-31,5 %-a érdekesnek tartotta, 31,4-42,6 %-a közömbös volt iránta, 5,4-20,3 %-a nem tartotta érdekesnek, míg 1,1-3,6 %-a kifejezetten unalmasnak tartotta (lásd: I/2.sz. ábra)

A fenti adatok alapján az oktatástechnológia órán alkalmazott módszerek változatosságát, érdekességét illetően a hallgatók átlagosan az ötfokú Likert skála alapján közömbösnek ítélték Nyíregyházán, míg az egriek kedvezőnek.

- Az oktatástechnológia tantárgyat tanító tanár személyét 0,5-5,6 %-a kifejezetten nem kedveli, 1,0-7,4 %-a nem kedveli, 24,5-50,0 %-a közömbös iránta, 47,8-29,6 %-a kedveli, 26,1-7,4 %-a különösen kedveli.

A fenti adatok alapján az oktatástechnológia tantárgyat tanító tanárok személyéhez a hallgatók beállítódása az ötfokozatú skála alapján Nyíregyházán közömbösnek tartotta, míg Egerben kedvelték a hallgatók a tanárokat. (lásd: I/3.sz. ábra)

- A diavetítő szerkezeti felépítése, az elméleti témakör és a diavetítési gyakorlat tetszésének a mértéke a hallgatók megítélése szerint a következő: nem kedvelte 0,5-0,0 %, illetve 4,5-0,0 %, közömbösnek tartotta 24,0-16,0 %, kedvelte 46,0-14,0 %, különösen kedvelte 25,0-70,0 %-a a hallgatóknak. (lásd:I/4.sz. ábra)

E témakör összességben az egri tanulóknál kedveltséget, míg a nyíregyháziaknál nagy kedveltséget mutatott.

- Az írásvetítők működési elve, az írásvetítőtranszparenszek készítése, az elméleti és gyakorlati témakör tetszési fokának a mértéke a következő: 0,7-22,0 % egyáltalán nem kedveli, 5,3-20,0 %-a nem kedveli, 16,0-38,0 %-a közömbös iránta, 46,0-15,0 %-a kedveli, míg különösen kedveli 32,0-5,0 %-a.

A fenti adatok alapján az egri hallgatók viszonyulása jónak mondható, míg a nyíregyháziaké közömbösnek nevezhető.

(lásd: I/5.sz. ábra)

- A mozgófilmvetítők működési elve, az elméleti témakör és a vetítési gyakorlat tetszési foka a következő:

0,7-13,0 %-ának egyáltalán nem tetszett, 4,3-20,0 %-át nem érdekelte, 25,0-30,0 %-a közömbös, 42,0-18,0 %-a kedveli és 28,0-12,0 %-a különösen kedvelte.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a hallgatók viszonyulása a kedvező irányba hajlik. Az egri hallgatók valamivel jobban kedvelték a fenti témaköröket, mint a nyíregyháziak.

- A magnetofon szerkezeti felépítése, az elméleti témakör és a magnetofon kedveltségének a mértéke a hallgatók megítélése szerint a következő: nem kedvelték 1,0-0,0 %, illetve 7,0-0,0 %. 24,0-10,0 %-uk közömbös volt, 47,0-25,0 %-uk kedvelte, 21,0-65,0 %-uk különösen kedvelte ezeket a témaköröket.

A fenti adatok alapján az egyes témák tetszésátlagá az ötfokozatú skála alapján az egri hallgatóknál a kedveltségi szintet mutatta, míg a nyíregyháziaknál a különösen kedvelt szintet.

(lásd: I/7.sz. ábra)

- A lemezjátszó szerkezeti felépítése elméleti témakör és a lemezjátszó gyakorlati kedveltségének a mértéke a hallgatók megítélése szerint a következő: egyáltalán nem kedvelte 2,0-0,0 %, nem kedvelte 7,0-0,0 %, közömbös volt iránta 26,0-15,0 %, kedvelte 42,0-35,0 %, még különösen kedvelte 23,0-50,0 %.

A fenti adatok alapján a beállítódás mértéke az egri hallgatóknál közömbös szinten található, míg a nyíregyháziaknál e témakör különös kedveltségnek örvend.

(lásd: I/8. sz. ábra)

- A közvetlen hangátviteli lánc (mikrofon, erősítő, hangszóró) elméleti témakör és a gyakorlat tetszésének a mértéke a következő: 1,5-13,0 % egyáltalán nem kedvelte, 6,5-20,0 % nem kedvelte, 32,1-26,0 %-a közömbös iránta, 45,0-25,0 %-a kedvelte, 14,0-15,0 %-uk különösen kedvelte.

Összegezve megállapítható, hogy az egri hallgatók a módszerekhez a tanárokhoz, írás- és mozgóképvétítő témakörökhöz kedvezőbben viszonyultak,

mint a nyíregyháziak. Az utóbbi viszont a diavetítők, magnók, lemezjátszók témaköréhez viszonyultak kedvezőbben.

A tantárgyi beállítódás mértéke megegyezik.

3.4. A tantárgyi beállítódás indexek nemek és intézményekénti elosztása

HELY- SZÍN	Beállító- dások	TANTÁRGYI BEÁLLÍTÓDÁS INDEXEK				ÖSSZ.
		Társadalomtudományi	Természettudományi	ÖSSZ.	ÖSSZ.	
	Nemek	képtechn.	hangtechn.	képtechn.	hangtechn.	
EGER	FIÚK	152	156	160	167	159
	LÁNYOK	147	156	156	156	154
	ÖSSZ.	149	156	157	157	156
NYÍR- EGYHÁ- ZA	FIÚK	-	151	-	151	151
	LÁNYOK	143	151	-	146	146
	ÖSSZ.	143	151	-	148	150

Megjegyzés: A beállítódás index intervalluma 45-225-ig terjedt.

Az értéktáblázat alapján az alábbi megállapítások tehetők a tantárgyi beállítódást illetően. A fiúk tantárgyi beállítódása az oktatástechnológiából átlagosan 5 értékkel magasabb, mint a lányoké. Kiemelkedően magas a beállítódásérték a természettudományi szakos fiúk körében hangtechnikai témákban.

Az adatok igazolni látszanak azt a nézetet, miszerint az oktatástechnológia tantárgy iránti beállítódás – műszaki-technikai sajátosságai miatt – szakok és nemek szerint specifikus.

A hangtechnikai témakörök iránti magas beállítódás érték a Hi-Fi, technika divatba jövésével magyarázható. Igazolja ezt a megállapítást az, hogy a nyíregyházi hallgatók körében is ezeknek a témáknak a legnagyobb a kedveltsége (151).

A nyíregyházi pedagógusjelöltek közül szintén a természettudományi szakos hallgatóknál volt a legmagasabb a tantárgyi beállítódási index.

A legalacsonyabb beállítódás-értéket mind Egerben, mind pedig Nyíregyházán a társadalomtudományi szakos leány hallgatók produkálták. A két intézmény hallgatói a képtechnikai témaköröket kevésbé kedvelték, mint a hangtechnikai témákat.

A továbbiakban érdemes volt megvizsgálni az alábbi beállítódás területek közötti korrelációs értékeket, ahhoz hogy meg lehessen állapítani, hogy a beállítódás mely tényezőkkel van szoros kapcsolatban.

Korrelációk	
Beállítódás viszonyok	r
A tanár és a témakörök kedveltsége	0,52
A tanár és a tantárgyi beállítódás	0,61
Tantárgyszeretet és egyes témakörök kedveltsége	0,54
Tantárgyszeretet és a tanár kedveltsége	0,64

A beállítódásértéket vizsgálva megállapítható, hogy a tanár és módszerei iránti beállítódás és a témák kedveltsége; a tantárgy kedveltsége és a témák kedveltsége; valamint a tantárgy és a tanár kedveltsége szorosan korrelál.

A korrelációs értékek összességében $p < 0,01$ szignifikancia fokúak. Az adatok összességében arra utalnak, hogy a tanár iránti beállítódás mértéke szorosan korrelál a tantárgyi beállítódással. Igen fontos szerepe van tehát a szaktanároknak, hogy hallgatóikban felébresszék az érdeklődést szaktárgyuk iránt.

4. Összegzés

Munkámmal a pedagógusképző intézményekben tanuló hallgatók tantárgyi beállítódására ható tényezőket kívántam feltárni. Olyan adalékot kívántam hozzátenni a tantárgyi beállítódást befolyásoló tényezők vizsgálatához, amellyel számszerűen is igazolni lehet egyes komponensek befolyásoló szerepét.

Mivel az oktatástechnológia tárgy iránti nézetek polarizálódása több szinten is — a szakemberek és a hallgatók között — tapasztalható volt, a várható nézeteltéréseket kérdőív segítségével kívántam regisztrálni. Az alkalmazott vizsgálati techni-

ka kellően prezentálta a hallgatói véleménykülönbségeket. A vizsgálati eredmények arról vallanak, hogy nemcsak az oktató munka színvonala fontos, hanem a tanulók véleményének alapos megismerése is.

A számszerű adatok szignifikancia-értékei igazolták a kutatásban alkalmazott módszerek és kérdőívek felhasználását.

Az empirikus adatok — amelyekre elsősorban támaszkodtam — számszerűen igazolták, hogy a tantárgyi beállítódással szorosan együtt változik a tanár kedveltségi szintje. Ezen túlmenően igen szoros korrelációt mutatott a tanár és a témák kedveltségi szintje ($p < 0,05$).

Fontos szerep hárul tehát a szaktanárra a hallgatók érdeklődésének felkeltésében.

A hallgatók tantárgyi beállítódását intézményenként vizsgálva megállapítható, hogy az egri hallgatók tantárgyi viszonyulása kedvezőbb, mint a nyíregyháziaké. A beállítódás eltéréseinek okát ezzel a kérdőíves módszerrel nem lehetett kellően feltárni. Mindenképpen figyelemre méltó azonban, hogy a hallgatók azokat a témaköröket kedvelték jobban, amely témákban az illetékes tanszékek eredményes gyártó, fejlesztő, kutatómunkát végeznek. A beállítódásra a tényezők indirekten hatottak. A témakörök kedveltségét összességében vizsgálva szembevetendő, hogy a hallgatók értékrendjében a gyakorlati foglalkozások népszerűbbek, mint az elméleti témakörök. A gyakorlati témákon belül elsősorban a hangtechnikai foglalkozások mutattak nagy kedveltséget. Ennek okaként a Hi-Fi technika előretörését lehet megemlíteni. Várható, hogy a videotechnika elterjedésével az akusztikai gyakorlatokon kívül a képtechnikai témakörök iránt is fokozott érdeklődést tanúsítanak majd hallgatóink. Időben kell tehát felkészülni a szaktanároknak, hogy tanítványaik érdeklődését e témákban is maradéktalanul kielégítsék. A gyakorlati témák iránti fokozott érdeklődés azt a feladatot rója a szakemberekre, hogy úgy kell megállapítani a követelményrendszert, hogy az gyakorlatra orientált legyen, segítve ezzel a hallgatók kreativitásának kibontakoztatását. Nemenként vizsgálva a beállítódás-indexeket az adatcsoportokból kivehető, hogy a lányok lényegesen alacsonyabb pontértéket produkáltak mint a fiúk. Igazolódott az a társadalmi tapasztalat, hogy a fiúknak nagyobb az érdeklődése a tárgy iránt. Szakonként elkülönítve a beállítódást értékeket megállapítható, hogy a természettudományi szakosak viszonyultak kedvezőbben a tárgyhöz. A későbbiekben olyan tevékenységformát kell tehát kidolgozni, amely növeli a társadalomtudományi szakos — elsősorban lány hallgatók — érdeklődését a tárgy iránt.

Tágabb értelemben — az oktatási célok rendszerében — vizsgálva az oktatástechnológia tantárgy helyzetét megállapítható, hogy a tárggyal való foglalkozás az

átlagosnál valamivel jobb értékű, a hallgatók értékrendjében. Tehát tanárképző főiskolák viszonylatában a hallgatók nem értékelik le a tantárgyat (nem úgy mint az egyetemi bölcsészettudományi szakon tanulók). Ennek az eltérésnek az okát a vizsgálat nem volt hivatott feltárni, de valószínű, hogy a képzési célokhoz és a hallgatók elvárásaihoz jobban igazodott a követelményrendszer a főiskolákon, mint az egyetemeken.

Végső összegzésként leszögezhető, hogy a szaktanárokon kívül a tantárgyi beállítódásra — indirekt módon — hatással van a cél- és követelményrendszer is, melynek megfogalmazásakor tekintettel kell lennünk a hallgatók szakpárjára vonatkozólag is. Mindezt pedig gyakorlatra orientáltan a hallgatók szakpárjának megfelelően kell kialakítani.

Hivatkozott irodalom

1. Nagy Sándor: Az oktatástechnológia helye a neveléstudományban. OOK Veszprém, 1982. 54.
2. Balogh László (szerk.): Az. MPT ünnepi kibővített ülésére összeállított anyaga MP 1978/2. 167.
3. Füle Sándor (szerk.): Az általános iskolai és óvodai pedagógusképzés tantervei 1976-tól. 25—26.
4. Eraut, Mackenzie, Jones: Tanítás és tanulás FPK 1974.